

Kaj je ustava RS?

https://www.zveza-sozitie.si/modules/uploader/uploads/system_menu/dokumenti/Lahko_berljiva_Ustava_RS_male_tiskane.pdf

- Ustava je **najvišji splošni pravni** akt, s katerim država predpiše splošna načela in oblike svoje politične in družbene ureditve. 174 členov.
- V ustavo so **zapisana splošno veljavna načela**, s katerimi se strinjajo skoraj vsi državljani, zato je za njen sprejem in **spremembo** v parlamentu običajno **potrebna dvotretjinska večina.**

USTAVA

- ◎ **Ustavo Republike Slovenije** je Državni zbor sprejel na skupščinski seji 23. decembra 1991. Razdeljena je v deset delov:
  - I. Splošne določbe
  - II. Človekove pravice in temeljne svoboščine
  - III. Gospodarska in socialna razmerja
  - IV. Državna ureditev
  - V. Samouprava
  - VI. Javne finance
  - VII. Ustavnost in zakonitost
  - VIII. Ustavno sodišče
  - IX. Postopek za spremembo ustave
  - X. Prehodne in končne določbe

- ◎ Od leta 1991 se je slovenska ustava večkrat spremenila.

SPLOŠNE DOLOČBE V USTAVI

- Državni simboli so?
- Grb, zvezde Celjskih grofov, 15. stol.
- Himna
- Zastava, barve?
- (splošne določbe so:
uradni jezik je slovenski, glavno mesto
je Ljubljana...

Pravice: pravica do dela, izobraževanja,

Ustava RS

- **1. člen** Slovenija je demokratična republika.
- **2. člen** Slovenija je pravna in socialna država.
- **3. člen** *Slovenija je država vseh svojih državljanek in državljanov, ki temelji na trajni in neodtujljivi pravici slovenskega naroda do samoodločbe.*
- *V Sloveniji ima oblast ljudstvo. Državljanke in državljanji jo izvršujejo neposredno in z volitvami, po načelu delitve oblasti na **zakonodajno, izvršilno in sodno**.*
- *Z vstopom v EU smo v 3.b členu dodali, da se del naše suverenosti prenese na EU.*

- **14. člen ENAKOPRAVNOST PRED ZAKONOM**
- V Sloveniji so **vsakomur** zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na **narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost** ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Vsi smo pred zakonom enaki.

63 .Člen, (prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti)

- **Protiustavno** je vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski, spolni ali drugi neenakopravnosti ter izražanje in razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega **sovraštva in nestrpnosti**.
- **To je diskriminacija.**

- **ZAKON**
- **O VARSTVU PRED DISKRIMINACIJO (ZVarD)**

- 1. Splošne določbe

- **1. člen**

- **(namen in vsebina zakona)**

- (1) Ta zakon določa varstvo vsakega posameznika in posameznice (v nadaljnjem besedilu: posameznik) pred diskriminacijo **ne glede na spol, narodnost, raso ali etnično poreklo, jezik, vero ali prepričanje, invalidnost, starost, spolno usmerjenost, spolno identiteto in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazbo ali katero koli drugo osebno okoliščino** (v nadaljnjem besedilu: osebna okoliščina) na različnih področjih družbenega življenja, pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pri uveljavljanju pravic in obveznosti ter v drugih pravnih razmerjih na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju.

Kaj je sovražni govor?

Sovražni govor je vsako izražanje, ... »ki širi, spodbuja ali opravičuje: rasno sovraštvo, sovraštvo do tujcev, antisemitizem in druge vrste sovraštva, ki temeljijo na nestrpnosti, agresivnem nacionalizmu ali etnocentrizmu, diskriminaciji in sovražnosti proti manjšinam, migrantom ali ljudem tujega rodu«.

- **297. člen KZ-1** – javno spodbujanje sovraštva, nasilja, ali nestrpnosti je kaznivo.
- javno spodbujanje k nasilju ali nestrpnosti zoper **depriviligirane skupine** na način, ki lahko **ogrozi javni red in mir** ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, se **kaznuje z zaporom do dveh let**.

Kazenske sankcije za mladoletnike

72. člen KZ

<https://zakonodaja.com/zakon/kz/72-clen-kazenske-sankcije-za-mladoletnike>

- **(1)** Mladoletniku, ki je bil ob storitvi kaznivega dejanja **že star 14 let, pa še ni bil star 16 let (mlajši mladoletnik)**, se smejo izreči le vzgojni ukrepi. Država pojmuje: Pri 14 letih mladoletnik je sposoben razumeti svoja dejanja in posledice. (tega ne delaj, to je nevarno, alkohol na eksk., pretihotapil si odgovarjaj sam), skok skozi okno...
- **(2)** Mladoletniku, ki je bil ob storitvi kaznivega dejanja **že star 16 let**, pa še ni bil star osemnajst let (**starejši mladoletnik**), se smejo izreči vzgojni ukrepi pod pogoji, določenimi v tem zakoniku.
- **(3)** Kazensko odgovornemu **starejšemu mladoletniku** se sme izjemoma **izreči tudi denarna kazen ali mladoletniški zapor**, tudi prepoved vožnje motornega vozila ali izgon tujca iz države.
- **(4)** Mladoletnim storilcem kaznivih dejanj se lahko izrečejo tudi varnostni ukrepi, razen prepovedi opravljanja poklica, če jim je izrečen vzgojni ukrep, denarna kazen ali mladoletniški zapor.

Vzgojni ukrepi kot odgovor na kršenje norm in člani ustave RS.

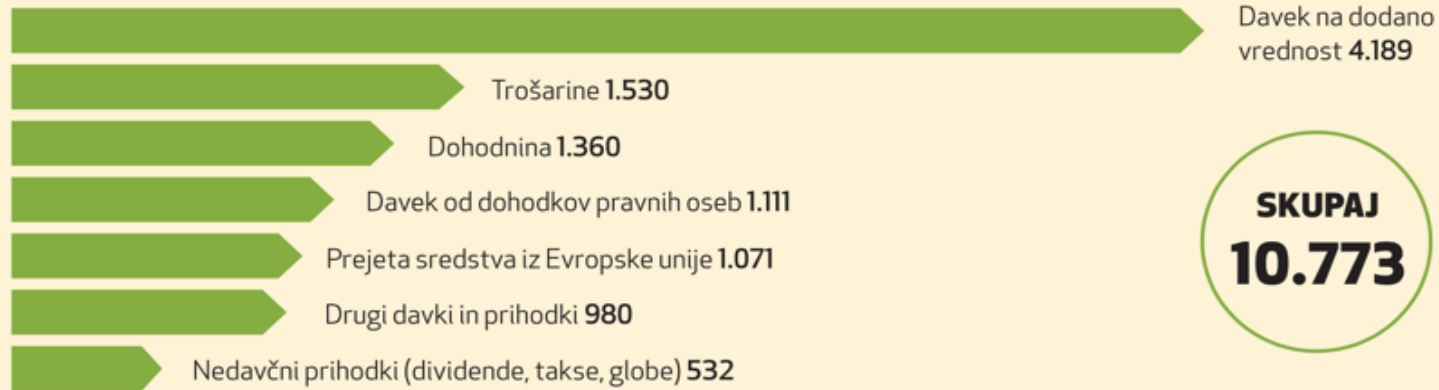
- *Dijak spozna, da so v družbi norme, 15 določba ustave, posameznik lahko počne, kar hoče, dokler s svojim delovanjem ne posega v druge. Pravni interes skupine prevlada nad posameznikom.*
- Če dijak moti pouk, posega v pravice dijakov in učit.
- <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5050>
- **Prepoved opravljanja poklica 71. člen KZ**
- **Odvzem voznškega dovoljenja 72. člen**
- **Vojna hudodelstva, 102. člen, genocid, talci**
- **Sodelovanje pri pretepu, 126. člen**
- **Razžalitev, 158. člen**
- **Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, 297. člen. Javni zažig Svetega pisma ali Korana.**
- Pred stavbo državnega zbora je 16.11. 2015 moški skušal zažgati koran. Policisti so mu dejanje preprečili, sedaj pa zbirajo obvestila v zvezi s kaznivim dejanjem javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, so za povedali na Policijski upravi Ljubljana. Več na: <https://www.zurnal24.si/slovenija/crna-kronika/pred-parlamentom-poskusal-zazgati-koran-260001-> www.zurnal24.si

Kaj je državni proračun?

- Proračun RS je pravni akt, ki ga sprejme **Državni zbor**.
- V državnem proračunu prikazujemo predvidene **prihodke** in **odhodke** države za eno leto.
- Preko državnega proračuna pretakajo tudi sredstva EU.
- **S sprejetim proračunom za leto 2020 z več kot 10 milijardami €** financiramo področju razvoja, socialne države in varnosti, hkrati pa skrbimo za dolgoročno vzdržnost javnih financ.
- Državni proračun je tudi pomemben vir sredstev **občin**. Občine iz državnega proračuna pridobivajo sredstva v obliki transfernih prihodkov, ki jih poleg lastnih virov, EU sredstev in zadolževanja, preko občinskih proračunov namenjajo za financiranje svojih nalog.

Kako denar zberemo – glavni proračunski prihodki

v milijonih evrov

Za kaj denar porabimo – proračunski odhodki

v milijonih evrov

- Prihodki d.p bodo v letu 2020 10,77 mrd €, odhodki 10,36 mrd €.
- 393 milijonov € namenili znanosti.
- Spodbujanju konkurenčnosti in podjetništva 193 milijonov €
- za socialno varnost 1,2 milijarde €.
- Za zagotavljanje notranje varnosti in vojske 983 €,
- za delovanje sodišč in tožilstev, 317 milijonov evrov.
- Za izobraževanje in šport bomo namenili 1,9 milijarde evrov,
- za okolje in okoljsko infrastrukturo 273 milijonov evrov.
- 1 mrd. € v pokojninsko blagajno, pokojnine 600.000 upokojencem v višini 5 milijard € letno.
- Za investicije, občine 1,1 milijarde €, kar predstavlja 11 % državnega proračuna. namenjamo financiranju železniškega in cestnega prometa in njune infrastrukture.
- Javni dolg bomo leta 2020 znižali na približno 62 % BDP, leta 2021 pa pod mejo 60 % BDP, ki jo kot najvišjo dopustno mejo EU.

Kdo je civilna družba? (Mi vsi).

- Nevladne organizacije
- Neprofitne organizacija
- Sindikati
- Kulturne, verske skupine
- Človekoljubne organizacije
- Dobrodelne organizacije
- Naravovarstvene organizacije

ZAHTEVE CIVILNE DRUŽBE PRIMERJAVA ZAHTEV CIVILNIH INICIATIV

Gospodarstvo

Civilna družba za pravično Slovenijo:

Gospodarski subjekti morajo pridobiti odgovorne lastnike, ki bodo zagotovili smotrno upravljanje podjetij

Vseslovenska ljudska vstaja:

Namesto divje privatizacije državnih podjetij je potrebno vzpostaviti njihovo odgovorno vodenje

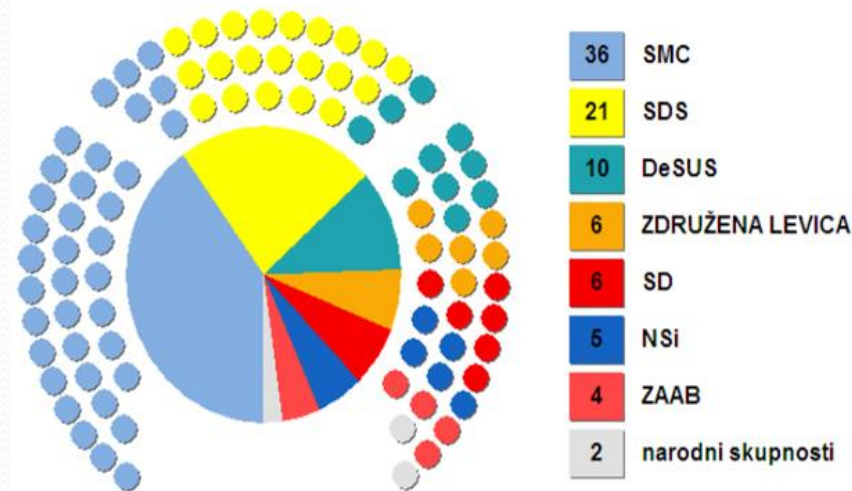
Civilna zaščita

- Civilna zaščita je namensko organiziran del sistema varstva pred **naravnimi in drugimi nesrečami**
- Obsega organe vodenja, službe za zaščito, reševanje in pomoč, zaščitno in reševalno opremo ter objekte in naprave za zaščito, reševanje in pomoč.
- **Prostovoljne enote** in reševalne službe se organizirajo po načelu prostovoljnosti pri nevladnih, zlasti humanitarnih organizacijah.
- **Poklicne enote** po načelu poklicnega opravljanja nalog
- **Dolžnostne enote** pomoč se organizirajo na podlagi državljanske dolžnosti, kot enote in službe civilne zaščite.

KOALICIJA/OPOZICIJA

- Stranka, ki je na **volitvah** najuspešnejša, dobi največ **poslanskih** sedežev in s tem tudi največ oblasti v državi (največji vpliv na sprejemanje **zakonov**) in s tem tudi vplivajo na življenje ljudi v državi, v kateri vladajo.
- Zmagovite stranke vplivajo pri sestavi **vlade**.
- Ostale stranke, ki niso bile sprejete v vladno **koalicijo**, sestavljajo **opozicijo**, ki lahko sodelujejo z vladajočo stranko oz. nasprotujejo:

podpis koalicijske
pogodbe

REFERENDUM

- Referendum je pravica državljanov, da z glasovanjem odločijo o kakem vprašanju, družbeni zadevi...
- Na referendumu se glasuje za ali proti.
- Po ustavi lahko **državni zbor** o vprašanjih, ki se urejajo z zakonom, **razpiše referendum** na svojo pobudo, **mora pa ga razpisati, če to zahteva**
- najmanj tretjina poslancev, državni svet ali
- 40.000 volivcev. (podpisi za ohr pitne vode 2021 in referendum, 52.000)
- **Pravico glasovanja** na referendumu imajo vsi državljani, ki imajo volilno pravico.

Slovenija v EU in v NATU, 2004

- S 1. majem 2004 je Republika Slovenija postala **članica Evropske unije**.
- **EU je tudi moja domovina**. Prošnjo je oddala že 1996.
- Že 1992 so **nas sprejeli v OZN**.
- Schengenski sporazum iz leta 1985 - Sporazum med vladami držav Beneluksa, ZRN in Francije o postopni ukinitvi nadzora na skupnih notranjih mejah, ki je bil podpisan v kraju Schengen, Luksemburg, 1985.
- Schengenski pravni red pa ne zagotavlja le **prostega gibanja ljudi brez mejnega nadzora, nadzor skupnih zunanjih meja, skupni vizumski režim, krepí sodelovanje v boju proti terorizmu in organiziranemu kriminalu ter uvaja spremljevalne ukrepe na področju sodelovanja med policijami, carinskimi in pravosodnimi organi**.
- Lizbonska pogodba predvideva večjo vlogo nacionalnih parlamentov

R É P U B L I Q U E F R A N Ç A I S E

VISA N° 6704298

No passeport
S 187128

Nombre d'entrées :
une / deux / plusieurs

Durée maximum de chaque séjour :
= 15 JOURS

Date limite
de la dernière sortie du territoire :

12 MARS 89

Délivré le 13 DEC 88

Taxe perçue : 30 FF

A ZAGREB

Par C. R. ELGNEAUX

70/VI

Potovanje v Francijo leta 1988 in potovanje v Francijo danes.
Cilji: Konstruktivna diskusija. Medgeneracijsko sodelovanje.

Razdelitev beguncev

NEMČIJA 27.479

AVSTRIJA 1.953

FRANCIJA 19.215

MADŽARSKA 1.294

SLOVENIJA 567

HRVAŠKA 968

Cilji: Konstruktivna diskusija, učinkovit govor, spodbujanje sodelovanja, solidarnosti, etike, razumevanje širših družbenih pojavov...

Selitve migracije v Slovenijo

Selitve 2014

Priselilo:

13.800 ljudi

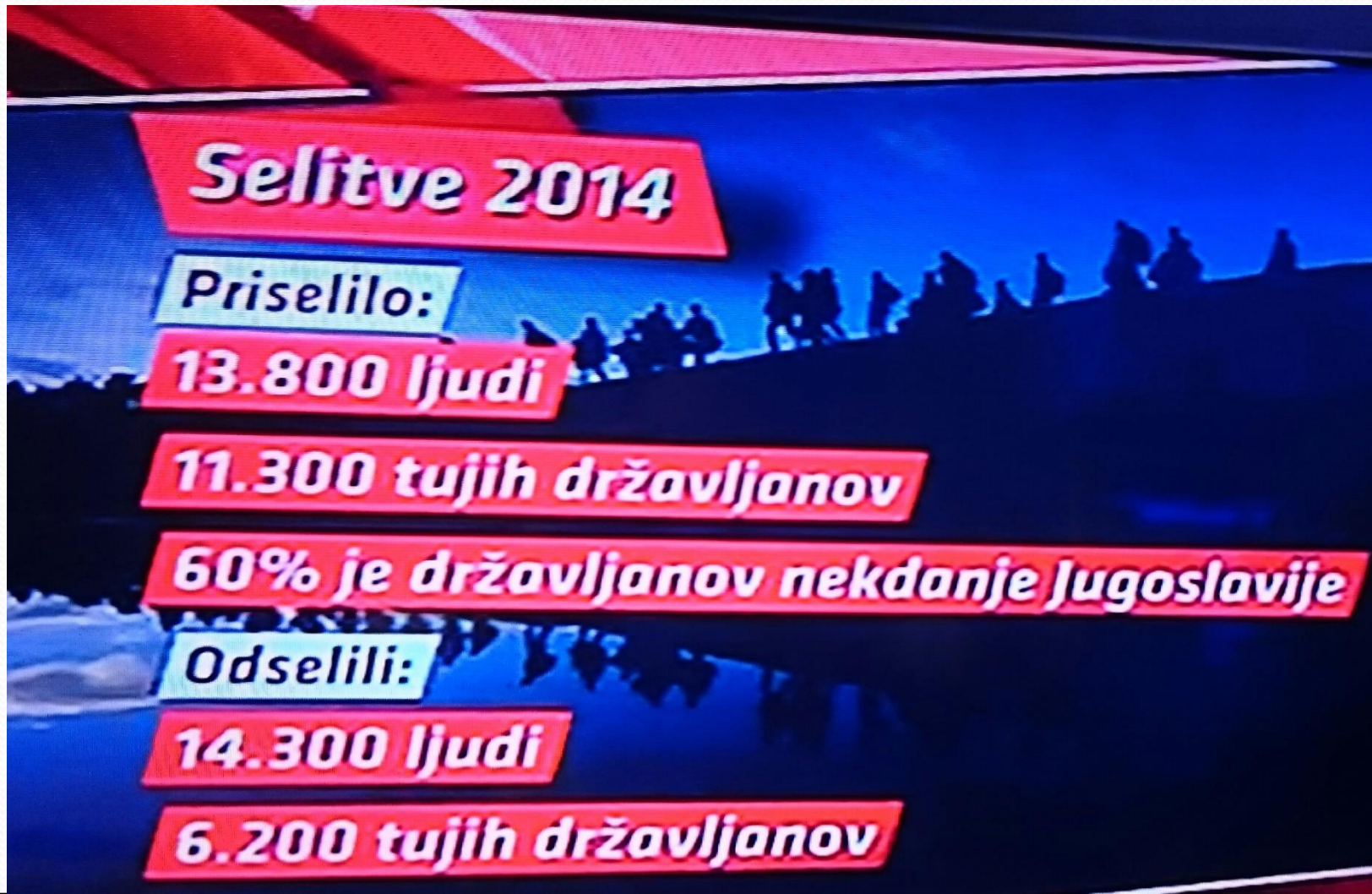
11.300 tujih državljanov

60% je državljanov nekdanje Jugoslavije

Odselili:

14.300 ljudi

6.200 tujih državljanov

BREZPOSELNOST, MAREC 2016

ČEŠKA	4,1 %
NEMČIJA	4,2 %
SLOVENIJA	8,1 %
EVROPSKA UNIJA	8,8 %
EVRSKO OBMOČJE	10,2 %
ŠPANIJA	20,4 %
GRČIJA	24,4 %

Vir: TV SLO 1, Odmevi, 1. 5. 2016

Cilji: Ozaveščanje, iskanje vzrokov in posledic, empatija, aktualizacija, interpretacija, spodbujanje in pomen sodelovanja v EU, vseživljenjsko učenje.

64 %

SLOVENCEV podpira skupno zunanjo politiko EU.

65 %

SLOVENCEV za najpomembnejši dosežek EU izpostavlja mir med državami članicami.

47 %

SLOVENCEV nasprotuje predlogu sporazuma o prosti trgovini in investicijah med EU in ZDA (TTIP).

Vir: Dnevnik, EU/ DAN EVROPE, Prelomno leto za Evropsko unijo, Aleš Gaube, 9. 5. 2016

Cilji: Oblikovanje stališč, razprava o vrednotah, razvijanje kritičnega mišljenja, obravnavanje problematike z različnih zornih kotov.

→ DRŽAVNI ZBOR,

90 poslancev

Koalicijo sestavlja 50 poslank in poslancev

- SD - 29 poslancev,
- ZARES - nova politika - 9 poslancev,
- DeSUS - 7 poslancev in
- LDS - 5 poslancev.

V opoziciji so naslednje stranke:

- SDS - 28 poslancev,
- SLS - 5 poslancev in
- SNS - 5 poslancev.

V Državnem zboru sta tudi

predstavnika - poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti.

→ DRŽAVNI SVET, 40

- ◎ **Državni svet Republike Slovenije** je drugi dom slovenskega parlamenta, 40 predstavnikov.
- ◎ Ustava Republike Slovenije ga opredeljuje kot zastopstvo **socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov**.
- ◎ **Državni svet lahko:**
  1. predlaga Državnemu zboru **sprejem zakonov ali sprememb in dopolnitev posameznih določb zakonov**
  2. sprejema in daje Državnemu zboru **mnenja** o vseh zadevah iz njegove pristojnosti.

JANEZ JANŠA

SDS

BORUT PAHOR

SD

KARL ERJAVEC

GREGOR GOLOBIČ

RADOVAN ŽERJAV

KATARINA KRESAL

ZMAGO JELINČIČ

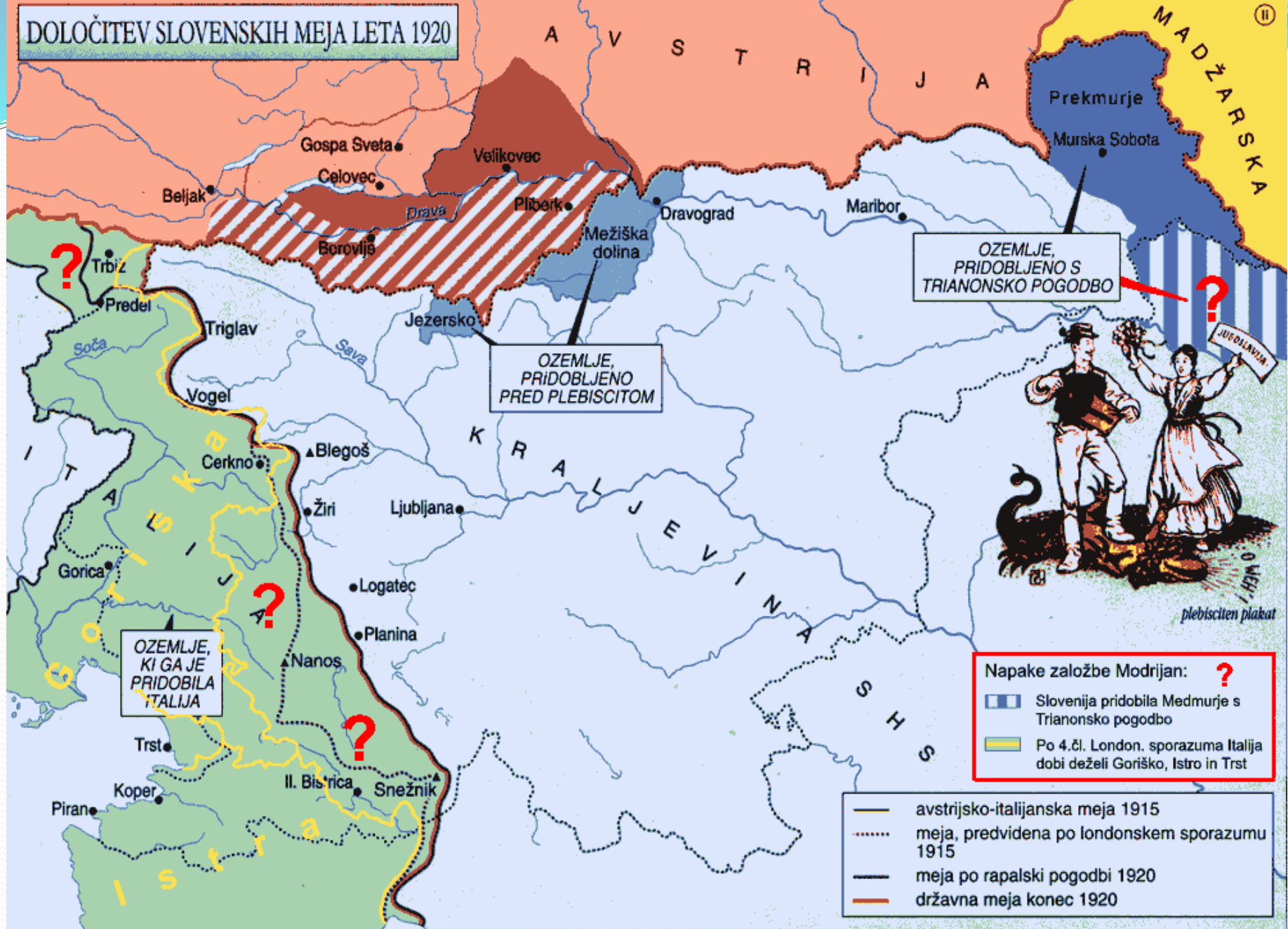

PLEBISCIT

- ⦿ Na plebiscitu se odloča pretežno o **pripadnosti neke države ali odstopitvi** nekega dela države.
- ⦿ Je referendum izrednega pomena.
- ⦿ Najpomembnejša plebiscita na slovenskem sta **KOROŠKI PLEBISCIT 1920**
- ⦿ **in PLEBISCIT LETA 1990**

DOLOČITEV SLOVENSКИH MEJA LETA 1920

Napake založbe Modrijan: ?

- Blue and white striped line:** Slovenija pridobila Medmurje s Trianonsko pogodbo
- Yellow line:** Po 4.čl. London. sporazuma Italija dobi deželi Goriško, Istro in Trst

- Solid black line:** avstrijsko-italijanska meja 1915
- Dotted black line:** meja, predvidena po londonskem sporazumu 1915
- Thin solid black line:** meja po rapalski pogodbi 1920
- Thick solid black line:** državna meja konec 1920

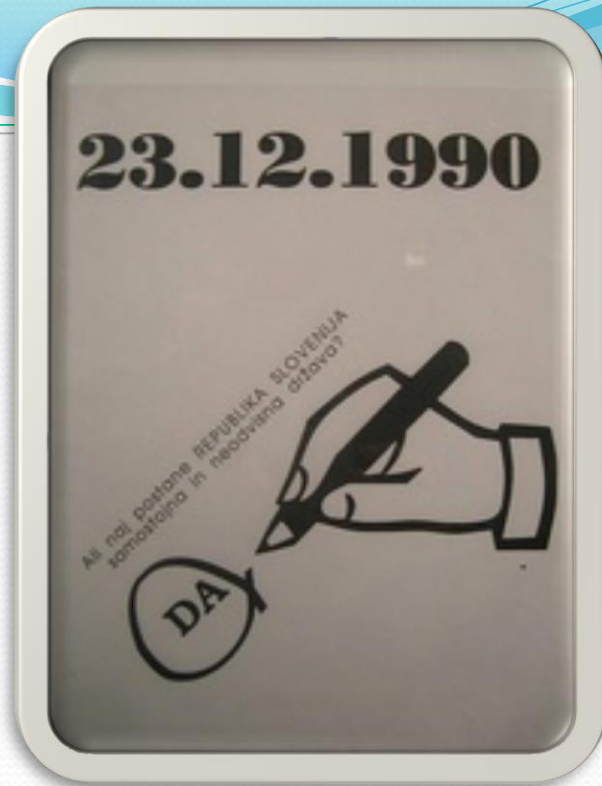
Evropski parlament

- ima sedež v **Strasbourg**u, zaseda tudi v Bruslju, sekretariat pa deluje v Luksemburgu.
- **Slovenija ima 8 poslancev** od 785 (npr. Nemčija 99, Poljska 50, Irska 12, Malta 5).
- Evropski parlament ima pomembno vlogo pri sprejemanju skupnih pravil politike vračanja **nezakonitih priseljencev**.
- Leta 2006 so pristojni organi s sodelovanjem z Europolom preprečile več kot 600 **terorističnih napadov** v 11 državah članicah EU.

→ Plebiscit leta 1990

- Plebiscit o samostojnosti Slovenije je potekal 23. decembra 1990. Na plebiscitu se je 88,5 odstotkov vseh volivcev in 95 odstotkov udeleženi na plebiscitu odločilo za samostojno in neodvisno Slovenijo. Rezultati so bili razglašeni 26. decembra, 25. junija 1991 pa je slovenski parlament sprejel ustavni zakon za uresničitev Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije.

DEMONSTRACIJE

- ⊙ Ljudsko nezadovoljstvo se med drugim kaže v **demonstracijah**, prenehanju dela in ohromljenem normalnem življenju v mestu. Ljudje zaprejo ceste, javne ustanove in dostope v mesta. Po navadi protestira več interesnih skupin, ki zahtevajo spremembe in uveljavitev svojih zahtev.
- ⊙ V Sloveniji so bile odmevne demonstracije **študentske demonstracije** v Ljubljani, demonstracije **proti vladi**.
- ⊙ <http://www.genspot.com/video-304581/hude-demonstracije-v-ljubljani.aspx>